

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České astronomické společnosti

Ročník 64

číslo 1

Úvodní slovo předsedkyně

Soňa Ehlerová

Milé členky a milí členové ČAS,

přišlo jaro a s ním bezoblačné noci, a proto mnoho z nás oprašuje tubusy, čistí okuláry, leští objektivy a těší se, co na noční obloze uvidí. Jenže co na nebi vlastně uvidíme? S velkou pravděpodobností spoustu objektů, které bychom radši neviděli — družice odrážející sluneční světlo. Počet satelitů neutěšeně roste a pro astronomii to není dobrá zpráva.

V roce 2016 létalo kolem Země asi 4 000 satelitů, dnes jich je 14 000. Nějaký ten satelit člověk na obloze uvidí snad pokaždé, když se podívá — minimálně zvečera a zrána. A jestli se splní plány, dočkáme se mnoha dalších. Odhaduje se, že okolo roku 2030 bude na orbitě zhruba 100 000 satelitů, nedávno novinami prošla zpráva o čínském plánu na [konstelaci o 200 000 družicích](#) a o něco později [milionová AI víze E. Muska](#).

A to se pořád bavíme o projektech telekomunikačních satelitů, které mají aspoň nějaký rozumný základ (no dobře, milionová AI síť ne), a u kterých jsou světelné odrazy jen vedlejším produktem. Co si ale má astronom (a ekolog) myslet o plánech na [obrovská zrcadla](#), jejichž účelem JE odrážet sluneční světlo na Zem. Představa úplňků sprintujících po obloze je děsivá, užitečnost podle mě velmi nejistá, zato škodlivé a zbytečné nasvětlení náhodných oblastí je skoro zaručeno.

Co to obrovské množství satelitů na orbitě znamená pro jejich současný a budoucí provoz, a jaké problémy může přinést neustálé a zvyšující se hoření (spalování) satelitů v atmosféře, si nechám na jiný — už by to tu vypadalo příliš apokalypticky.

Ale nepropadejme panice. Přeji hezké jarní pozorování!

Evropská jižní observatoř: pozorovací plošina na vrcholu Paranal. Kolik stop po satelitech najdete?

Kredit: R. Wesson/ESO.

Gratulujeme našemu čestnému předsedovi

Jedna z nejvýznamnějších osobností české astronomie a popularizace vědy, **Jiří Grygar**, oslavil 17. března 2026 devadesáté narozeniny. Jiří Grygar patří k nejznámějším českým popularizátorům přírodních věd. U široké veřejnosti se zapsal zejména televizním cyklem Okna vesmíru dokořán a dlouholetým působením v rozhlasovém pořadu Meteor. Za svůj život získal neuvěřitelnou řadu ocenění, včetně Medaile za zásluhy I. stupně.

Ke svému jubileu převzal historicky poprvé vytištěné souborné vydání svých Žní objevů. Ty nepřetržitě vycházely od roku 1966 do roku 2021. Najdete je na stránkách www.zen-objevu.cz.

V sobotu 21. března oslavily společně 90. narozeniny Jiřího Grygara instituce a spolky, se kterými po mnoho let spolupracuje: Česká astronomická společnost, Astronomický ústav AV ČR, Fyzikální ústav AV ČR, Ebicykl, Sisyfos a Planetum. Zaplněný sál pražského planetária aplaudoval, vzpomínal a dobře se bavil.

Foto: Simona Beerová

Fotogalerie - <https://www.zrizehvzd.cz/fotoqalerie-ig90>

Ze života společnosti

Kosmické rozhledy v novém. Kosmické rozhledy od tohoto čísla (1/2026) budou nadále vycházet pouze v elektronické formě. Aktuální ročníky naleznete jako vždy na astro.cz a archiv s historií pak na webu Hvězdárny v Sezimově Ústí. Uzávěrka čísla 2/2026 bude 15. 6. 2026.

Velké setkání složek. O víkendu 11. - 12. dubna proběhne v Plzni obvyklé velké setkání složek, v pátek 10. dubna bude akcí předcházet setkání mladých astronomů. Ještě je možné se přihlásit, ale jen obratem do středy 25. března. Spěchejte! Podrobné informace najdete na <https://www.astro.cz/kalendar-akci/velke-setkani-slozek-cas-a-studentu-astronomie.html>

Pozemek ČAS mění svoji vizáž

První jarní víkend je jako stvořený pro menší brigádu. A když se navíc blíží termín zpevnění povrchu přístupové cesty na pozemek ČAS, není moc o čem přemýšlet. Malá skupinka členů výkonného výboru společně s panem Kopřivou, štedrým to dárcem pozemku, se chopila pracovních nástrojů a vyčistila od náletových dřevin krátký úsek spojující obecní cestu s místem budoucího stanoviště robotických dalekohledů. Pokud vše dopadne podle plánu, budeme moci k celooblohové kameře, prozatím jedinému funkčnímu zařízení na kopci za obcí Zahožany s téměř ideálními parametry noční oblohy a výhledem na vodní nádrž Orlik, zajíždět i osobními vozy.

Další práce budou následovat v dubnu a rádi přivítáme každou pomocnou ruku při terénních úpravách. Bližší informace se dozvíte na Velkém setkání v Plzni. Všechny zájemce a pomocníky eviduje Zbyněk Henzl (zbynek.henzl72@gmail.com).

Miroslav Plavec stoletý

7. října 2025 uplynulo sto let od narození sedlčanského rodáka profesora **Miroslava Plavce**. První část svého života prožil v Sedlčanech, ovšem jeho touha prozkoumat hvězdy ho táhla i jinam. Tyto počátky popisuje Mirek Plavec následovně: *Jako amatér jsem nejraději okukoval dvojhvězdy, hvězdokupy a mlhoviny, ale dostalo se mi poučení, že v tomto oboru se amatér nemůže uplatnit.* [M. Plavec: Ondřejovská hvězdárna za druhé světové války, v Ondřejovská hvězdárna, Astronomický ústav AV ČR, Vesmír, Praha 1998].

Ze Sedlčan dojížděl Mirek na Petřínskou hvězdárnu, kde se seznámil s dr. Hubertem Sloukou a Františkem Kadavým, kteří byli tehdy před válkou známí představitelé astronomie v Čechách. Ovšem přání pozorovat hvězdy mu nevyplnili. Uzavřeli, že na Petříně na to nejsou dostatečné podmínky. Nicméně Miroslav Plavec se přihlásil v roce 1938 do České astronomické společnosti a započal studovat na gymnáziu v Benešově, kam dojížděl ze Sedlčan. Během válečných dob protektorátu bylo rozhodnuto přeměnit Sedlčansko na vojenské cvičiště a vystěhovat obyvatele jinam. To se dotklo i Miroslava, který se společně s maminkou během roku 1943 přestěhoval do Ondřejova, kde byla hvězdárna, což se líbilo i mamince, která na hvězdárně našla práci.

- Ukázka z připravovaného sborníku **semináře** „Miroslav Plavec stoletý“, který se uskutečnil 18. října 2025 v jeho rodných Sedlčanech.

Den hvězdáren a planetárií se blíží

Připomínáme, že Den hvězdáren a planetárií se uskuteční v pátek 27. března 2026, a to na 29 místech! Měsíc bude v té době krátce po první čtvrti, na obloze bude rovněž kralovat planeta Jupiter, a tak pokud se vydaří počasí, návštěvníci akce si budou moci užít jedinečný pohled na noční hvězdnou oblohu.

Na některých místech bude možné přes den pozorovat Slunce a na hvězdárnách i v planetáriích bude probíhat speciální program.

Den hvězdáren a planetárií bude mít i společné téma. Ponese se v duchu galaxií se zaměřením na naši Galaxii - Mléčnou dráhu. V roce 1926 totiž Edwin Hubble publikoval článek, ve kterém klasifikoval galaxie podle jejich vzhledu na eliptické a spirální. K tomuto tématu bude možné kromě přednášek o galaxiích a posledním výzkumu černé díry a centra naší Galaxie připravit i řadu aktivit pro děti. Program sledujte v kalendáři akcí na

<https://www.astro.cz/clanky/ostatni/den-hvezdaren-a-planetarii-v-roce-2026.html>

Úplné zatmění Slunce 12. srpna 2026

Večer 12. srpna proběhne úplné zatmění Slunce. Pás totality bude postupovat od severu Ruska, přes severní pól, Grónsko, kousiček Islandu až do Španělska (skončí na Baleárských ostrovech). U nás bude zatmění pouze částečné, ale velmi výrazné (až 86 %), maximální fáze nastane (bohužel) kolem západu Slunce.

Další a podrobnější informace o zatmění najdete na:

<https://www.astro.cz/na-obloze/slunce/zatmeni-slunce/zatmeni-slunce-v-letech-2021-2030/uplne-zatmeni-slunce-12-srpna-2026.html>

Životní jubilea členů

V období dubna až května 2026 slaví významná životní jubilea tito členové ČAS:

50

Miroslav Pazour, Bořitov
Ing. Štěpán Kovář, Praha
Ing. Jan Hružza, Hlásná Třebaň
Petr Kůra, Brno

55

Zbyšek Prágr, Dešná
MUDr. Michal Škácba, Praha
Ing. Jiří Rott, Vrané nad Vltavou
Petr Bartoš, Praha
Petr Veselý, Nižbor
Ing. Jan Krampla, Zadní Třebáň

60

Bc. Lubomír Morávek, Libňatov
Ladislav Šmelcer, Valašské Meziříčí
Jan Katzer, Kamenický Šenov

65

Ing. Boris Glos, Praha
Ing. Jaroslav Hlaváček, Praha

70

Prom. fyz. Čestmír Hradečný CSc., Libiř
Ing. Tomáš Zahradka, Praha
Ing. Igor Valníček, Praha
Pavel Suchan, Praha
RNDr. Miroslav Sedláček, Brno

75

Ing. Jiří Myška, Praha
Doc. RNDr. Petr Hadrava DrSc., Praha
Ing. Evžen Brunner, Brno

78

doc. RNDr. Bohumír Štědroň CSc., Praha
Ing. Antonín Dvořák, Brno
Vladimír Bahýl, Zvolenská Slatina
Ing. Josef Boldiš, Brno
Ing. Vojtěch Miler, Chropyně

79

Prof. RNDr. Zdeněk Mikulášek CSc., Brno
RNDr. Jan May CSc., Praha

80

Ing. Robert Číhal CSc., Brno
RNDr. Jiří Prudký, Prostějov

81

Doc. Ing. Vladimír Daněk CSc., Brno
Miroslav Hradiš, Brno

82

Prof. RNDr. Jan Novotný CSc., Brno

83

RNDr. Antonín Vrba CSc., Praha
František Plášil, Praha